Tutkivan journalismin Yhdistys

Ville Eklund

LAUSUNTO HE 105/2022 vp

Lausunto Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Asia: HE 105/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+105/2022

Tutkivan journalismin yhdistys kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Yhdistys yhtyy Suomen journalistiliiton asiassa lausumaan.

Samalla yhdistys esittää kantanaan seuraavaa, jossa aluksi on siteerattu Helsingin Sanomien pääkirjoitusta 9.4.2022.

Tulo- ja verotietojen läpinäkyvyys on heikentynyt Suomessa pitkään. Julkisista verotiedoista ovat kadonneet muun muassa henkilön kotikunta ja tieto verotettavasta varallisuudesta.

”Nyt hallitus on saanut valmiiksi täysin oikean linjauksen. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan julkisuuteen ei enää jäisi elämään vääriä tietoja henkilöiden tuloista ja veroista.

Takavuosina on syntynyt kiusallisia tilanteita, kun miljoonatulojen taustalla on ollut pilkkuvirhe verottajan tietojärjestelmässä. Verottaja ei ole voinut näitäkään virheitä korjata julkisuuteen, koska muutosverotustiedot ovat olleet salaisia.

Ihmiset ovat olleet eriarvoisessa asemassa, kun joidenkin julkiset verotiedot ovat sisältäneet vääriä lukuja.

Eduskunnan saama lakiesitys korjaa tämän epäkohdan. Myös verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset tulisivat julkisiksi.

Samalla tietojen julkistaminen edistää harmaan talouden torjuntaa. Kun väki tietää, että verottajalta salatut harmaat tulot tulevat julki esimerkiksi verotarkastuksen tuloksena, kannattaa kaikki palkat ja pääomatulot ilmoittaa omassa veroilmoituksessa alun perinkin.”

Hallitus esittää verotietojen julkistamista entisellä tavalla. Tämän lakiehdotuksen valmistelun yhteydessä pitäisi kuitenkin parantaa julkisten verotietojen saatavuutta ja käytettävyyttä mediassa.

Se tarkoittaa, että parannetaan tietojen laajaa saatavuutta korvauksetta datamuodossa, jotta tiedotusvälineet voivat hoitaa yhteiskunnallista tehtäväänsä.

Tutkivan journalismin yhdistyksen mielestä median tulisi saada data tilaamassaan muodossa ja haluamaan otoksena, jotta julkinen verotustieto palvelee parhaiten yleisöä. Yleisöä palvellaan hyvän journalismin avulla.

Tutkivan journalismin yhdistys kiinnittää huomiota myös siihen, että hallituksen esityksen mukaan veronkorotukset eivät ole suoraan julkisten tietojen listauksella, mutta sisältyvät julkisten maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärään.

On avoimuuden kannalta välttämätöntä, että veronkorotus olisi erikseen julkinen tieto raportissa. Veronkorotuksen lisääminen julkisiin tietoihin olisi helppoa, sillä veronkorotus on erikseen verotuspäätöksillä eränä.

Nyt käsiteltävä hallituksen esitys on oikea askel läpinäkyvyyden lisäämiseksi Suomessa. Tutkivan journalismin yhdistys pitää demokratiakehityksen kannalta toivottavana, että lähivuosina tulo- ja verotietoja avataan edelleen lisää julkisuuteen.

Vireille tulisi saada esimerkiksi hanke henkilöiden verottomien tulojen julkistamiseksi. Nykyisin julkisia ovat vain verotettavat tulot, joten kansalaisyhteiskunnassa ei synny kokonaiskuvaa eri henkilöryhmien tulorakenteesta.

Verovapaiden tulojen raportointi osana jokavuotista verojen ja tulojen julkistamista toisi entistä paremman kuvan tuloeroista Suomessa. Samalla julkinen kontrolli ulottuisi niin sanottuun aggressiiviseen verosuunnitteluun.

Ville Eklund
pj, Tutkivan journalismin yhdistys